

Intervjun ägde rum på café Java i Göteborg den 19 mars 2009. Intervjun började vid 17:30-tiden och tog en dryg timme.

S: Så. Då frågar jag dig, Lennart E. Johansson, är det okej att vi spelar in den här intervjun?

L: Det är helt okej att vi spelar in.

S: Så bra. Jättebra. Då undrar jag först hur gammal du är.

L: Jag är femtiosex.

S: Femtiosex. Och sedan undrar jag om vi kan ställa den lite närmare dig.

L: Närmare mig, ja.

S: Tack (skratt). Var bor du någonstans?

L: Jag bor på Nilssonsberg, vid Skanstorget.

S: Här i Göteborg?

L: Här, ja.

S: Och vad jobbar du med?

L: Ja, vad ska jag säga nu? Jag har varit IT-specialist men nu är jag mer administratör, jag har lugnat ner mig lite med ålderns rätt.

S: (skratt) Då undrar jag om du kan berätta för mig om ditt allra tidigaste hifi-minne?

L: Ja, det var när vi hade flyttat och jag var sju år gammal och bodde granne med en radiohandlare och hans son som var fyra år äldre än jag, men...jag var välkommen i sammanhanget. Och de hade allt möjligt och skaffade alltid det senaste för egen del, och då fick man uppleva ett och annat. Det var väl början.

S: Ja. Just det, var det detta du skrev om i ditt mail också?

L: Ja, det gjorde jag.

S: Just det, precis.

L: Och omkring 1960 så var det ju nytt med stereo för gemene man, och då fastnade man ju mest för sådana där [ohörbart] i den åldern, men...så började det.

S: Ja. Var det också då du blev intresserad av ljud och hifi?

L: Ja, det var det.

S: Det var...

L: Ja.

S: När du lärde känna de här personerna. Hur har du lärt dig om ljud och hifi? Har du någon utbildning eller är du självlärd på området?

L: Nja, jag var väl, lärde ju först av honom och hans pappa. Och så fick man elektronikbyggsats när man, strax innan tonåren, och då byggde man ju allting med diskreta komponenter och lärde sig hur allting fungerade. Och gjorde lite specialarbeten på gymnasiet och gick elektro på Chalmers, så att det...

S: Så det är både och, helt enkelt?

L: Ja. I början på Chalmers så hade jag ju lite förhoppningar att ägna mig åt det bara för, men jag insåg ju snart att det är bättre att ha sin försörjning i IT-branschen och ha det här som hobby.

S: (skratt) Du sa det här när du byggde grejer från byggsats och så, vad var det för några saker du byggde då?

L: Ja, det var enkla radioappar...radiomottagningar och mikrofonförstärkare och lite smått och gott. Och sedan blev det ju lite värre saker.

S: (skratt) Vad har du byggt då som är det mest avancerade om man säger?

L: Ja, jag har byggt slutsteg men det blev aldrig speciellt bra, det brann ganska ofta, så att...(skratt).

S: (skratt) *footnot ?*

L: Och jag har som not, på något av forumen...friskt kopplat, hälften brunnet.

S: (skratt) Det låter som ett bra motto måste jag säga.

L: Ja.

S: Jag tänkte gå igenom några uttryck nu. Om man säger high fidelity först, vad betyder det för dig?

L: Det betyder hög trohet, och för mig så är det att förmedla en ursprunglig liveupplevelse. Det har varit mycket debatt på forumen om hur, vad man ser, hur man ser på saken, men det är min definition att...det är att lyckas spela in någonting live och återuppleva känslan så gott som möjligt. Och jag ser, från min synpunkt, att alla medel på vägen är tillåtna.

S: Har du något exempel där på de här medlen på vägen?

L: Ja, det är ju mikrofonteknik och fixande och donande vid inspelningsledet, men även att...om jag har en inspelning och den låter onaturligt hos mig men jag har medel med tonkontroller eller komprimering eller expanderings eller, you name it. Blir det mer naturtroget om man använder det på en viss inspelning för återgivning så anser jag det vara rätt.

S: Och begreppet naturtrogenhet, hur skulle du definiera det?

L: Ja, dels så är det ju att röstklanger och sådana här [ohörbart] ska vara igenkännbara, men även positionerna i rummet så gott det går.

S: Men utgår du, jag tänker på...utgår du från studiorummet eller tänker du dig ett live...en konsert?

L: Grunden är ett liveframförande och sedan vad som görs i studio...det får man ta för vad det är, det är någonting lite konstgjort och då är det lite svårt att uttala sig om vad det ska bli.

S: Ja. Men du tycker ändå att...det kan finnas hög trohet eller naturtrogenhet i en studioinspelning så att säga? Eller tänker du, hur skulle du...?

L: Nja, det...jag lämnar det därhän, faktiskt. Det får leva sitt eget liv.

S: Ja.

L: Jag har spelat in en hel del live själv och det är det jag utgår ifrån och [ohörbart].

S: Ja (skratt). Jaha, vad kul, så du har spelat in själv också?

L: Ja.

S: Vad har du, vad är det, har det varit någon särskild typ av musik du har spelat in, eller?

L: Ja, det har mest varit körmusik och sådant som oftast framförs i kyrkor, kammarmusik och orgel och lite annat.

S: Det brukar ju vara väldigt intressant akustik i kyrkor.

L: Ja, o ja. Det har man ju fått kämpa med (skratt).

S: Det kan jag tänka mig. Har du haft några särskilda tricks för att...

L: Nja, i och med att man är amatör och inte har hur mycket pengar som helst och utrustning och inte spelar in sådär jättemycket, så har jag gått in för att lära mig en mikrofonteknik och använda den så gott jag kan. Och det är den franska ORTF-modellen.

S: Två uttryck till: bra ljud, vad betyder det för dig?

L: Bra ljud?

S: Ja.

L: Ja, naturlig klang, låg störnivå, liten förvrängning. Inte som min radio i sovrummet mot berget där det är så usel radiomottagning så vänder man sig i sängen så distar det.

S: (skratt) Så helt enkelt ett ganska rent ljud, då, fritt från brus?

L: Ja.

S: Och dåligt ljud?

L: Ja, det värsta är överstyrt och distat. Och...ja, det är det absolut värsta.

S: Är det något annat som...som du inte tycker om?

L: Ja, i mitt nuvarande jobb så är det rätt mycket telefonsnack, och det här med IP-telefoni är ju en styggelse för att det är så [ohörbart] reducerat och ibland passerar det flera led med A/D- och D/A-omvandlare och då är det...helt bedrövligt. Man blir helt trött i huvudet av, när det är så mycket bortplockat av den egentliga informationen.

S: Ja. Hur tycker du det låter då när, när det går igenom så många A/D- D/A-omvandlare?

L: Ja, det kan bli burkigt och gurgla och allt möjligt [ohörbart].

S: Finns det någon, ur ett hifi-perspektiv, skulle du säga att det finns någon tidsperiod som du tycker var extra bra eller extra intressant?

L: Ja. femtio-talet och första halvan på sextio. När det gäller klassisk musik och det som kallades pop och sedan började kallas rock på sjuttio-talet, men sextiofem till sjuttio är jätteroligt.

S: Hur kommer detta sig, då?

L: Man var ju i en rätt mottaglig ålder på den tiden.

S: Ja. Det var ungefär då någonstans som du började bygga också...

L: Ja.

S: ...egna grejer. Är det någon tidsperiod du tycker är sämre eller tråkig?

L: Ja...jag hade så mycket annat att tänka på, så att jag intresserade mig inte riktigt för den moderna populärmusiken från sjuttiofem till nittiofem, tror jag jag kan säga. Det var annat i livet.

S: Det var annat i livet, ja.

L: Ja.

S: Finns det något ord som du skulle vilja använda för att beskriva dig själv och ditt intresse för ljud och hifi?

L: Ja, jag tycker faktiskt att audiofil ligger mig närmast om hjärtat.

S: Ja.

L: Ja.

S: Hur skulle du beskriva en audiofil?

L: Ja, dels så är man rimligt intresserad av tekniken, den...det behövs ett ordentligt musikintresse. Både för att hitta musik som är intressant och förstå musiken och fatta vad som är bra och dåligt. Och...men skivsamlande, det kommer vi kanske in på?

S: Ja, det kommer vi nog göra. Hur länge har du kallat dig audiofil?

L: Ja...sedan...det var ungefär sedan jag började på Chalmers, tror jag, och då gick jag också med i Ljudtekniska Sällskapet.

S: Just det, när var detta?

L: Sjuttioett.

S: Sjuttioett. Då har du varit med länge i Ljud...

L: Ja.

S: ...tekniska Sällskapet. Vad skulle du säga är det bästa med att vara audiofil?

L: Ja, det finns ju olika sätt att ta till sig det hela, men det ger mig väldigt goda konstnärliga upplevelser, både på det inspelade området och sedan tycker jag det hör till att gå ganska mycket på konserter av olika slag.

S: Kan det vara jobbigt ibland på konserter om du känner att det är dåliga konserter, dålig livespelning?

L: Det kan vara det men jag undviker oftast att gå på dem (skratt).

S: Ja. Brukar det vara att du kan räkna ut redan innan ungefär hur det kommer, hur du tror att det kommer låta baserat på...ljudtekniker och så?

L: Ja...det kan man väl när man har ett hum om lokalerna och vet vad det ska bli för någonting där. Men det är klart att...visst har man varit på en del förfärliga saker som Fläskkvartetten på GA Skytte vid Gullbergskajen.

S: Jaså det var inte bra? (skratt)

L: Nej.

S: Hur lät det då, då?

L: Ja, i en plåtfärja (skratt) så kan du föreställa dig (skratt).

S: Då kan jag föreställa mig.

L: [ohörbart]

S: Vad är det sämsta med att vara audiofil?

L: Ja...kan man hålla igen med spenderandet inom rimliga gränser och tidsåtgången så ser jag inget negativt i det, men blir man för uppslukad så...en del blir ju asociala och sitter bara på kammaren och köper skivor på internet och handlar prylar och umgås inte med någon, och det är ju en trist utveckling av det hela, men jag är ju med i lite klubbar och social verksamhet och, som sagt, konserterna och körer [ohörbart] för min del också.

S: Ja, du nämnde det här med...hemliga sällskap lite kort i ditt mail, inom citationstecken...

L: Det var en liten teaser (skratt).

S: Ja (skratt). Vill du berätta någonting om detta? Eller är det väldigt hemligt?

L: Nej, det är inte så hemskt hemligt. Det har till viss del sina rötter i gamla Göteborgssektionen av Ljudtekniska Sällskapet, styrelsen och kretsen däromkring, som blev väldigt trötta på att Stockholmarna tog alla medlemsavgifter och krävde in rapport om mötesverksamhet eller någonting men fick ingenting att driva det hela.

S: Ja, nej det förstår jag att man blir trött på.

L: Ja. Så att...det inträffade egentligen i den perioden i mitten på åttio-talet som jag bodde i Stockholm i fem år, att...de hoppade av helt. Och startade sin egen lilla klubb. Och när jag kom tillbaka några år senare så, det var ju mina närmaste bekanta på området, så jag blev ju snabbt inbjuden i gänget. Och det...just som lite protest mot ideella föreningar och annat så ska vi inte vara ideella (skratt) utan det är ett slutet sällskap, man väljs in.

S: Ja. Hur många medlemmar är ni ungefär?

L: Ja, ett trettiotal.

S: Ett trettiotal. Vill du säga vad ni heter eller är det hemligt?

L: Jag säger inte det, nej.

S: Nej. Hur går det till då, när ni väljer in en ny medlem i...brukar det vara en kompis kompis eller...?

L: Ja, det är en kompis kompis som man rekommenderar och...det brukar inte vara några större problem.

S: Nej. Tittar du mycket på vad personerna...ja, hur kunniga de är och vad de har själva hemma och sådär, eller...?

L: Nja, det är mest att det är en trevlig person som har ett genuint intresse. Och så ska man vara beredd att ställa upp och ordna ett möte själv åtminstone vartannat år.

S: Hur går de här mötena till som ni ses på, hur ofta ses ni ungefär?

L: Lite tätare än en gång i månaden med uppehåll på sommaren. Och det kan även vara hos någon tillverkare eller handlare, jag kan ju nämna i salig åminnelse att Olle Mårtensson i Alingsås var hedersmedlem.

S: Okej, ja.

L: Så att en gång om året brukade vi ha en träff därute. Och annars så är det mer hemma hos-träffar där man, den som anordnar mötet tar emot anmälningar tidigast två veckor före.

S: Tidigast två veckor före.

L: Ja. Och sätter gränsen för hur många man kan ta emot och får man väldigt många intresserade och inte har så stort rum så kan man kanske tänka sig att man kör två omgångar.

S: Just det, så att man ses hälften, hälften?

L: Ja.

S: Och vad gör ni sedan när ni ses på de här mötena?

L: Ja, vi spelar oftast musik. Det kan vara lite olika tema, antingen att...någon spelar sina favoriter inom en viss genre och...bara för musikens skull eller vissa inspelningar, eller att någon har gjort någonting speciellt med sin anläggning, skaffat någonting som man tänker att man vill visa upp. Och sedan fikar man, det är inte något öl eller vinpimplande, utan det är kaffe och te och macka.

S: Kaffe och te och macka.

L: Ja. Och så snackar vi skit om ~~varandra~~ sedan (skratt).

S: (skratt)

L: Så det är egentligen inte märkvärdigare.

S: Men det brukar bli en helkväll, eller?

L: Ja.

S: Och ni spelar, du sa där att det var favoritmusik från olika genrer...?

L: Ja, det beror helt på den som anordnar vad man har för inriktning på det.

S: Ja, ja. Vad roligt det låter, möjligheten att få...ja, dels lära sig om annan musik än man har kontakt med, men också det där...

L: Ja, visst. Det är jättebra. Man får mycket fina tips.

S: Ja, det kan jag tänka mig.

L: Och ibland är det små tävlingar och frågesporter och sådant också.

S: Jaha. Rör de också, ja, ljudteknik och liknande?

L: Nej, det brukar vara musik bara.

S: Det är musikfrågesporter. Tycker du att det är typiskt manligt att intressera sig för hifi och musikteknologi?

L: Som princip egentligen inte, men i praktiken ja.

S: Ja. Hur kommer detta sig?

L: Ja, jag vet inte riktigt. För...bland mina föräldrar, så...min pappa är helt ointresserad av teknik. Han kan inte spela in ett program på videon, till exempel. Det är min mamma som gör allt sådant.

S: Tycker du att intresse för hifi och musikteknologi brukar beskrivas som ett manligt intresse?

L: Ja, det gör det.

S: På vilket sätt tycker du att det gör det?

L: Ja...kvinnor är i praktiken utelämnade. De nämns och existerar nästan inte. Sedan, ser man på annonser i anglosaxisk press så kan man häpnad ibland.

S: Vad tror du detta beror på, att det är såhär?

L: Ja, det är nog inte märkligare än med bilar och modellbyggen och vad som helst. Möjligen är fotografien lite mer jämlik, tror jag.

S: Ja. Jo, det tror jag nog kan stämma. Vad tror du andra tycker, om andra skulle...folk i allmänhet skulle prata om eller tänka på hifi och musikteknik, tror du de skulle hålla med dig om att det oftast brukar beskrivas som ett manligt...?

L: Ja, det är nog ingen större tvekan om det.

S: Nej. Hur många av de som är hifi-intresserade tror du är kvinnor på ett ungefär?

L: Ja...

S: Du var ju inne lite på detta också i mailet.

L: Jo, just det. Det beror på lite grand med... samboförhållanden och så. Jag vet en del som via sina män har blivit mer aktivt intresserade än vad de troligen skulle varit annars. Men...det är nog inte mer än 5...mindre än 10 procent.

S: Mindre än 10 procent.

L: Ja.

S: Och du nämnde...att du kände till någon kvinna, va? Som var självständigt intresserad, som du uttryckte det, var det så?

L: Ja.

S: Just det.

L: En, hon är blind, och då är det väl lite lättare hänt att man utvecklar sitt musikaliska intresse och tekniken, så. Och den andra är inköpare av elektronik på ett större handelshus, så att...det ligger väl lite grand i jobbet.

S: Ja, precis. Hur många av de som kallar sig audiofiler tror du är kvinnor?

L: 0,05 procent.

S: 0,05 procent (skratt). Varför tror du att det finns så få kvinnor som är intresserade av musikteknologi och hifi, och så få kvinnliga audiofiler?

L: Ja, dels så är väl det allmänna intrycket lite okvinnligt så att det lockar inte riktigt att tränga sig in i kretsen, om man säger så. Och det är kanske...den viktigaste faktorn egentligen.

S: Kan du utveckla det lite närmare, hur du tänker där med att intrycket är okvinnligt?

L: Ja, Ljudtekniska Sällskapetets träffar är ju ännu grabbigare än våra som är ganska sociala, tycker jag.

S: Jaså (skratt). På vilket sätt då?

L: Ja, de är väldigt teknikintresserade och...dyker på djupet. (paus) Ja, ja det känns nog motigt att som ensam kvinna läsa sig till att...det är föreläsning om högtalarmätningar och (skratt) ta sig dit. Och...jag tror ju, det är rätt så svårt för ett par tjejer som inte känner varandra att hitta varandra och gå tillsammans, vilket skulle varit lättare.

S: Ja, just det.

L: Men...det är väl inte så lätt för dem att hitta varandra...forumvägen skulle det ju kunna vara men det är inte många, det är några sambor till de som skriver på forumet som jag har märkt, men ingen, vad jag vet, som självständigt är aktiv. Så det är ju en hög tröskel.

S: Ja, det kan vara så. Jag har fått uppfattningen att det ibland hävdas att kvinnor är väldigt bra lyssnare, även när det gäller att höra om en anläggning låter bra eller inte, men att de i regel är ointresserade av tekniken bakom, vad tror du om det? Har du hört talas om den föreställningen?

L: O ja, det har jag, och...det är ju många som, lite triumferande, säger att "det var min hustru som upptäckte det här eller det här" (skratt).

S: Finns det någon slags vilja då, att få in fler kvinnor?

L: Ja, det gör det.

S: Ja.

L: Helt säkert. Men det är som sagt inte lätt.

S: Nej. Vad tror du det är som gör det så svårt?

L: Ja, man har ju dels ingången då, att... varför ska man få lust att dyka in på ett forum och skanna av och se är det här något jag vill hänga på och, inte bara läsa utan även kommentera och gå in i debatten och möta andra?

S: Precis. Men den här föreställningen om kvinnor som väldigt bra lyssnare fast ointresserade av tekniken, varför tror du, eller hur tror du att den här föreställningen har uppkommit?

L: Ja, det har nog lite att göra med att det är lätt att bli förblindad av tekniken, och att man har lagt ner mycket arbete på att bygga någonting, eller köpt någonting väldigt dyrt och då förväntar man sig någonting speciellt och den som rent krasst bara kommer in och lyssnar på musiken, kanske märker att det här låter inte speciellt bra.

S: Precis. Finns det någon särskild musik som du tycker funkar extra bra när du provlyssnar kanske till exempel nyinköpt utrustning eller sådär?

L: Nej, så enkelt är det inte, tycker jag. Utan det får vara lite spännvidd på det. Men det viktigaste för mig är att... akustisk musik som jag har egna referenser till funkar i olika avseenden.

S: När du provlyssnar?

L: Ja.

S: Ja.

L: Men sedan har jag genom åren gått igenom olika preferenser. När jag var ung och hörde som bäst, då var det ofärgat ljud som gick före allt annat. Den engelska högtalartraditionen på sjuttio-talet. Och... sedan var jag perspektivfreak, och sedan började jag hänga upp mig på att [ohörbart] inte spelar i takt. Och där är jag nu. *musikerna*

S: Där är du nu, att det inte låter tajt?

L: Ja.

S: Men det här med ofärgat ljud, kan du beskriva det lite mer?

L: Ja. Eller det är det man inte kan, för att det har väl ingen färg (skratt).

S: Nej. Är det någon slags transparens, då, eller?

L: Ja. En transparens och, om man lyssnar på röster eller instrument att det får inte finnas minsta nyans som avviker, utan det ska vara exakt klangfärg hela vägen.

S: Och perspektiv?

L: Ja, då är det ju både bredd och djup och i bästa fall höjd också.

S: Så att det fyller rummet?

L: Ja, och att man kan definiera att den är där och den är där, och det allra roligaste på en riktigt bra inspelning, väl återgivet akustiskt inspelat så kan man höra att det står en kropp framför någon som inte gör någonting. Som absorberar ljudet.

S: Ja, spännande. Vad tycker du om att lyssna på för musik själv?

L: Ja, gamle Bach är min favorit.

S: Bach.

L: Ja. Och... sedan olika former av jazz, och sedan en hel del populärmusik går ju an också.

S: Kunde du nämna några band där?

L: Ja, en gammal hifi-favorit är ju Pink Floyd, till exempel.

S: Pink Floyd.

L: Ja.

S: Ja. Någon särskild skiva med dem?

L: Nej. Det är roligt med de gamla som *Piper at the Gates of Dawn* fram till *The Final Cut*. Tidiga Zappa var roliga. Och tidiga Manfred Mann var roliga.

S: Manfred Mann också, ja.

L: Innan de blev mer gitarrbaserade. Och... ja, sedan har jag fått ett återuppväckt intresse och köpt upp rätt mycket gamla 78-varvare. Och hade du gått med mig så skulle jag ha spelat en skiva jag hittade nyss med Lisebergsorkestern.

S: Lisebergsorkestern?

L: Från femtio-talet. Och det var tydligen eliten av Sveriges jazzmusiker som på somrarna tog anställning, några månader då, på Liseberg. Och de var... så spelade de in skivor på höstkanten, då. Och de var görtajta, så bra så det är sanslöst.

S: Vad har du för spelare då, till...?

L: Faktiskt min första skivspelare som jag köpte begagnad när jag gick på gymnasiet.

S: Den håller än?

beckat

L: Den stod avställd länge, och hade ~~däckt~~ ihop, och jag råkade cykla förbi
FFV [ohörbart] överskott i Solna när jag bodde däruppe, och troligen så är Sveriges Radio lite fula när de får en massa arvegods som folk lämnar in, och... de sorterar ut 78-varvare som de vill ha och när de har för mycket dubletter [sänker rösten] blir det till försäljning där.

S: Jaså?

L: Ja. Så jag köpte på mig ett lass. För jag visste ju att den gamla skivspelaren stod hos mina föräldrar, men den hade däckt ihop så jag fick renovera den och jag fick skaffa ny pickup och ja, en bra 78-varvsnål och den... spelar grymt bra, faktiskt, fast den är gammal [ohörbart].

S: Vad roligt.

L: Ja.

S: Och vad gäller jazzmusik annars, har du några andra favoriter där?

L: Nej, det är stor spännvidd. Fast det ska vara modernare än swing.

S: Modernare swing?

L: Modernare än swing.

S: Okej, modernare än swing (skratt).

L: Ja.

S: Är det något särskilt, någon särskild musiker?

L: Nja, det är ju min stora kanon med Chet Baker, Gerry Mulligan, Stan Getz, Miles Davis. Och sedan har vi ju våra svenska underbara musiker. Synd att Esbjörn Svensson gick bort. Sedan under Chalmerstiden så satt ju traditionen från Jan Johansson och spexet i väggarna, så att... Dompan och company kom ju och höll jubileums, sådana här minneskonserter varje år. Som Sveriges Radio spelade in, dessutom.

S: Jaha, okej.

L: Ja, så... då fick man ju lite uppvärmt intresse för den genren också.

S: Spelar du någonting själv?

L: Nej, inte längre. Jag försökte men blev aldrig så bra på klarinett så att det var värt att hålla på med det.

S: Men du har spelat klarinett?

L: Ja, det har jag gjort.

S: Spelade du konstmusik eller [ohörbart]?

L: Nej, det var konstmusik.

S: Ja. Jag tyckte du nämnde någonting om att du sjöng i kör också?

L: Ja.

S: Det gör du också, så du sjunger...

L: Ja. Det var Chalmers förtjänst.

S: Jaha, det var där du började?

L: Ja, på nollningen så blev man uttagen till någon kör om man inte var helt obegåvad, och så blir man inlockad i den stora och sedan är man igång.

S: Vad kul.

L: Ja.

S: Så du har hållt det uppe sedan sedan dess?

L: Ja, det har jag gjort. Jag har aldrig klarat mer än ett halvårs abstinens från kören.

S: Nej.

L: Och då har jag varit på utlandsjobb (skratt).

S: (skratt) Det förklarar saken. Tycker du att det finns någon musik som gör hifi-anläggningar bättre eller sämre rättvisa?

L: Nej, det tycker jag är fel sätt att se på saken. Jag vill vända på steken. Jag spelar med glädje diverse 78-varvare (skratt).

S: Ja (skratt). Skulle du säga att en bra anläggning kan få en dålig låt att låta bra?

L: Nej, dålig låt ska jag inte säga. Men däremot så skulle jag hävda att en... på en riktigt bra anläggning så låter även 78-varvare bra. Men det finns en del så kallade high end-anläggningar som... är väldigt bra i basen, har väldigt luftig diskant, men 78-varvare låter apa. Och då har de antagligen en brist i det allra väsentligaste [ohörbart] egentligen (skratt).

S: Precis. Om man vänder på det då, kan en bra låt få en dålig anläggning att låta bra?

mellanregistret

L: Ja...är låten bra nog, så kan man ju höra den igenom klockradion, och man diggar låten och bryr sig inte så mycket om ljudkvaliteten egentligen.

S: Precis. Hör du skillnad på analogt och digitalt ljud?

L: Det tror jag inte man ska säga generellt, för många analogentusiaster vet inte att det är otroligt få skivor gjorda, LP, efter sjuttioåtta någonting, som inte har gått igenom en digital process vid graveringen i alla fall.

S: Så det är ändå digitalt inblandat?

L: Ja. Det är inte helanalogt, och om de svär på att de hör skillnad på analogt och digitalt så vet de inte (skratt).

S: (skratt) Men om man tar något, någon helanalog skiva då, en vinylskiva eller stenkaka från före sjuttioåtta cirka, vad tycker du låter bäst och varför, då?

L: Ja, jag ska inte skilja på analog och digitaltekniken som sådan, men det är roligare medium att spela från en analog skiva oavsett om du har haft ett analogt, eller vad säger jag, digitalt steg emellan. Men jag har rätt mycket cd och en rätt bra cd-spelare också.

S: Men vad är det som gör det roligare med det analoga?

L: Det är lite hantverk och pyssel och stora fodral när det gäller LP.

S: Ja. Vad tycker du om SACD:n?

L: En stor flopp. Jag har lånat SACD-spelare för stora pengar och jag tyckte inte det var roligt.

S: Nej. Vad var det du inte gillade med det?

L: Det var...rent men uddlöst. Jag saknar engagemang på något sätt. Det...var inte alls roligare att höra på. Jag har en 20 år gammal cd-spelare och den håller jag fast vid.

S: Du tycker att det låter bättre med de vanliga cd-skivorna?

L: Ja. Ja det gör det. Och speciellt...den skivspelaren, den cd-spelaren jag har jämfört med många andra, den är lite grovkornig i diskanten men lyssnar man på artikulation i röster och instrument och annat så är det nästan inget som slår den, vad den vaskar fram.

S: Nej.

L: Så musiken går till hjärtat och inte till hjärnan och det är mycket roligare.

S: Ja, det förstår jag. Och vad tycker du om original- respektive nyutgåvor på vinyl?

L: Ja, jag är så snål så jag köper nästan inga nya på vinyl.

S: Nej.

L: Jag har hört en del, och återutgivningarna av klassiska som vi på träffarna har jämfört, och då har oftast återutgivningarna varit sämre, för att originalvinylen är ju graverad från ett ganska färskt band och återutgivningen, då är bandet kanske 40-50 år gammalt och har inte samma krut kvar.

S: Nej, precis. Hur märks detta i musiken?

L: Det är...inte riktigt lika distinkt. Å andra sidan kan det låta renare om de nya, men...det är lite grand samma sak som min gamla cd-spelare, den effekten att det är inte samma engagemang och klös men det kan låta renare och oförargligt.

S: Vad tycker du om picture discs, då? Vinylskivorna.

L: Ja...jag äger ingen.

S: Nej.

L: Och jag bryr mig inte. Det är väl ett samlarobjekt, men vad jag har sett på forum så sägs det att de låter sämre.

S: Mp3-formatet?

L: Använder jag ytterst lite.

S: Ytterst lite?

L: Ja.

S: Hur kommer det sig?

L: Ja...jag vill lyssna på intressant musik och koncentrera mig på det, jag vill inte ha det som skval.

S: Nej. Men vad tycker du om själva ljudkvaliteten på...mp3:or?

L: Bra mp3-filer på rätt mycket musik...om man inte lyssnar riktigt koncentrerat, så bryr jag mig inte.

S: Nej.

L: Men...har man väl...på någon inspelning man lyssnar på märkt att det här låter ju [ohörbart] så har man ju märkt det och då är det kört.

S: Finns det något analogt format som du tycker är bättre än andra analoga lagringsformat?

L: Ja, vinylskivorna är bra. Jag har kört mycket rullband över åren, men...nu skulle jag behöva renovera upp maskineriet.

S: Ja.

L: Så att det ligger lite i träda, och så bra rullbandare har jag inte så att det överträffar en bra vinyl...

S: Nej.

L: ...inspelning.

S: Hållbarheten på rullbanden som du har, hur är dom jämfört med vinylskivorna?

L: Ja, ospelade vinylskivor håller ju, verkar det som, hur länge som helst, men...nu ska vi se, nu har jag någorlunda bra rullbandsinspelningar som närmar sig fyrtio år och de låter inte så himla tokigt. Däremot...kassetterna är värre.

S: Ja. Kassetterna är värre. Finns det något digitalt format som du tycker är bättre än andra?

L: Nej, jag tycker egentligen att de här så kallade högupplösta formaten är överskattade, för att...gör man rätt på 44kHz och 16 bitar och inte slarvar bort den inneboende kvaliteten så är det väldigt, väldigt bra.

S: När du säger de högupplösta, tänker du på SACD och liknande då, eller?

L: Ja, och typ DVD-Audio och sådant man spelar in med ljudkort på 96kHz och 24 bitar. Så att...jämfört med dålig 44/16 så är det ju bättre med 96/24, men om man inte kastar bort vad som finns i det egentliga cd-formatet så är det väldigt bra.

S: Ja. Så att cd-formatet föredrar du då av de digitala?

L: Ja, jag tycker det duger.

S: Ja, och finns det något analogt format som du tycker är sämre än andra analoga format?

L: Ja, kassetter är inget roligt.

S: Kassetband?

L: Ja.

S: Nej. Tycker du att det finns olika sätt att lyssna på?

L: Ja, definitivt.

S: Kan du beskriva de här sätten? Eller nämna några sätt?

L: Ja, å andra sidan, en del sätt...är ju att inte riktigt lyssna.

S: Vad är det för sätt då?

L: Ja, om det hade varit bakgrundsmusik. Och en del gillar ju att ha någon slags favoritmusik på när de pysslar med annat, och det är ju någon form av passiv lyssning som, de är...bryr sig om vad som spelas, definitivt, men jag vet inte riktigt vad de lyssnar på.

S: Nej.

L: Men...med bra återgivning och musik jag gillar...om jag ska försöka göra något annat så kan jag inte det (skratt).

S: Nej (skratt). Utan då känner du att du behöver...fokusera på något sätt, eller?

L: Ja.

S: Vad finns det mer för lyssningssätt, då, har du några andra...?

L: Ja, jag funderar på...de som går på stan med Walkman och liknande, och iPodar, hur...ja en del är nog helt inne i musiken och håller på att bli överkörda [ohörbart], men andra, jag vet inte riktigt, jag sysslar inte med det själv.

S: Nej. Du gillar inte portabelt lyssnande?

L: Nej.

S: Lyssnar du till musikteknologin eller till musiken i första hand?

L: Musiken i första hand.

S: Musiken i första hand?

L: Ja. Teknologin är bara ett medel.

S: För att nå musiken?

L: Ja.

S: Skulle du säga att du är samlare? Nu kommer vi in på...

L: Ja. Nej, jag är egentligen inte samlare. Jag känner många som snöar in på vissa artister och då ska de ha rubbet av den och jag är inte alls sådan.

S: Nej. Tror du det är vanligt eller ovanligt att en person som är audiofil eller hifi-intresserad också samlar på någonting?

L: Nej, det är inte ovanligt, men det är långt ifrån alla som gör det.

S: Långt ifrån alla.

L: Ja.

S: Tror du det är vanligt eller ovanligt att en person som är skivsamlare också är audiofil eller intresserad av hifi?

L: De största skivsamlarna är inte audiofiler vad jag vet.

S: Okej. Varför inte?

L: Nej... jag vet inte riktigt varför men jag känner några och de har ganska sunkiga anläggningar.

S: De har det?

L: Ja.

S: Ja. Men mycket skivor, då, antar jag.

L: Ja. Mycket skivor.

S: Umgås du mest med personer som delar ditt intresse för hifi?

L: Nej, jag har åtskilliga andra intressen också, så att... det är nog till 30 procent ungefär.

S: Till 30 procent.

L: Ja.

S: I de här hifi-kretsarna eller så, tycker du att man får mer status där ju mer kunskap man har om musikteknologi?

L: I LTS definitivt. I våran lilla klubb är det nog mer musikkunskapen man får status av.

S: Mer musikkunskaper där?

L: Ja.

S: Om man vinner musiktävlingarna? (skratt)

L: Ja. Och om man har intressant musik att tipsa om. Intressanta artister och utgivningar och det ena med det andra.

S: På vilket sätt ska de vara intressanta, de här artisterna? Jag tänker om det är musikaliskt sett eller om...

L: Jo... det kan både vara röstmässigt eller textmässigt djup och skickliga instrumentalister och... ja, man har väl dragit en lans för Arvo Pärt också (skratt).

S: (skratt) Skulle du vilja umgås mer med folk som delar ditt intresse för hifi?

L: Nej, inte mer (skratt).

S: Inte mer? (skratt) Det räcker?

L: Jag har fullt tillräckligt.

S: Brukar du besöka några hifi-forum på internet? Jag vet ju att du besöker ett.

L: Ja, det är egentligen två, tre. Och sedan... man är mest aktiv på ett och det har skiftat lite. Jag var mest aktiv på HiFiForum för några år sedan, men sedan dök, blev den här Carlsson/Larsøn-schismen och... ja, det är en lustig historia förresten. När jag bodde i Stockholm så fick jag ett inbrott julafton -83, när jag var här med släkten på jul. Och det var riktiga proffs som hade tagit allt stöldbegärligt.

S: Oj. Inklusivt dina hifi...?

L: Ja, inte rörförstärkarna, och inte rullbandarna (skratt).

S: Okej, ja.

L: Och alla kablar låg snyggt uppradade, de hade dragit ur dem. Veckan före jul så hade jag stått och handtvättat alla mina ylletröjor jag ägde så att de skulle

vara fräscha till vintern. De var väck för de hade de virat in apparaterna i så de inte skulle bli skadade.

S: Nej. Oj, hjälp.

L: Så de hade varit noggranna och tagit det lättsålda. Och sedan hade jag en världens tur, jag fick en skadereglerare som hade varit medlem i Ljudtekniska Sällskapet tidigare.

S: Okej.

L: Och mina mycket ofärgade engelska Bowers & Wilkins-högtalare tillverkades inte längre då, och jag hade väl gett ett och fem för dem, från Svalander här uppe, och han sa "idag får du inte sådana högtalare för mindre än femtusen".

S: (skratt)

L: Vilken skadereglerare brukar säga så?

S: Ja, precis.

L: Men jag fick inte pengar i handen, utan jag fick en inköpsrekvisition till Ljudbutikerna som då ägdes av Peter Bremen som du kanske har sett på forumet?

S: Ja, just det.

L: Ja. Ja, det var ju en rolig historia, då köpte jag mina första Carlsson istället.

S: Var det där du köpte dem?

L: Ja.

S: Och vilken tur i oturen ändå.

L: Javisst.

S: För annars, det där är ju svårt.

L: Ja. Och... sedan har jag det senaste året träffat Peter Steindl som han egentligen heter nu, fyra-fem gånger på Carlssonträffar och köpt hans baselement och lite subwoofers.

S: Vad kul.

L: Ja.

S: Så ni har lärt känna varandra bra?

L: Ja. Ja.

S: Vad spännande. Jobbar han fortfarande kvar där på...?

L: Nej, han sålde den butiken bara något år efter och nu håller han på och utvecklar sina ägghögtalare på en filosofi som är lite utveckling av Stig Carlssons idéer. Högtalare som ser ut en ägghalva som man hänger på väggen, som akustiskt har väggen som spegel som...den [ohörbart/akustiska] försvinner.

S: Vad spännande, det låter jätteintressant.

L: Det är jättespännande, ja. Så kika lite på det.

S: Ja. Går det att läsa lite om det på Carlssonforumet?

L: Nja, det...

S: För Carlssonplanet...

L: Tråden Peter Steindl på Faktiskt tror jag du ska kolla.

S: Jag skriver upp det. Ja. Men då är det ett par forum som du besöker lite då och då i alla fall.

L: Ja, det är det.

S: Som vi var inne på innan vi startade intervjun så blev det ju en ganska livlig diskussion på Faktiskttråden.

L: Ja.

S: Vad tror du det beror på?

L: (paus) Ja, jag tror att en del blev glada för att fenomenet uppmärksammades. Och en del individer som skriver väldigt mycket där upptäcker man att, man skulle väl säga, "skaffa dig ett liv" (skratt).

S: (skratt)

L: Och man undrar om de är sjukskrivna eller arbetslösa eller någonting som sitter och skriver så fruktansvärt mycket.

S: (skratt)

L: Om...ja, en del har ju lite konstiga...synpunkter på ett och annat. Så jag vet inte riktigt vad det är för några filurer en del.

S: Nej. Ja, hur är det med, känner du till andra sällskap än de du redan har berättat för mig om för folk som är hifi-intresserade?

L: Ja...sällskap och sällskap, det finns lite träffar i [ohörbart] krets också.

S: I vad sa du?

L: En Faktiskt-krets också.

S: Okej.

L: Som jag blev...inbjuden till...i januari förra året. Så nyss var det nog, ja. Och...

S: Var det här i Göteborg?

L: Ja, det var här i Göteborg, ja. Och jag blev inbjuden till en yngre kille, strax över 25, som hade tydligen varit mycket aktiv på forumet i några år och haft en hel del lyssningsträffar och lagt ner jätte, jättemycket jobb på att bygga upp sin etta till en fantastisk...ett fantastiskt lyssningsrum.

S: Wow.

L: Och sedan bjöd jag tillbaka någon månad senare, honom och...några som var där och några till och lyssnade hos mig. Och jag fick höra att han hade gått vidareutbildning och länge harvat med att bära ut post och fått ett riktigt kvalificerat jobb. Tre veckor senare hade han tagit livet av sig.

S: Oj. Vad tråkigt.

L: Ja. (paus) Ja. Ingen som förstod, han verkade ju äntligen ha fått till det mesta. Men...nu visade det sig...de som kände lite mer och kollade bakåt att han hade förberett och gjort noteringar flera år tillbaka i tiden, för han skulle...

S: Det måste ha varit jättejobbigt att...

L: Ja. Ja.

S: Svårt också att veta vad man...

L: Ja, när man...det var en ny kontakt och en ny krets man blev inbjuden till och sedan händer det där efter några månader.

S: Hemskt.

L: Ja.

S: Sorgligt, någon som mår så dåligt och...

L: Ja.

S: Har du haft kontakt med de andra sedan dess?

L: Ja då. Det har jag. En av de som ledde in mig till den kretsen är en kusin som...har bott i Stockholm tills för ett par år sedan och nu har han flyttat hit.

S: Okej.

L: Han var aktiv på Faktiskt på Stockholmstiden.

S: Ja.

L: När jag inte var där. Och det var han som ordnade inbjudan.

S: Okej, ja.

L: Det märkliga är bara att hans storebror som var jämngammal med mig kastade in handduken i somras.

S: Nej? Vad tråkigt.

L: Så att...det har varit ett lite dystert år det gångna.

S: Ja, det förstår jag verkligen.

L: Ja.

S: Jättehemskt när sådant händer.

L: Ja.

S: När det är så tätt inpå också.

L: Ja. (paus) Och imorgon så ska kören sjunga på en begravning, en körkollega som bara var ett par år äldre än jag.

S: Jag beklagar sorgen. Verkligen.

L: Ja. Så det...kommer lite dystrare saker också, men...

S: Ja. Mycket tungt. *Jesu Meine Freude av J.S. Bach och Var stilla min själ av Sven-Eric*

L: Vi ska sjunga [ohörbart] och [ohörbart] Johansson.

S: Det tror jag blir väldigt bra. (paus) Svårt när det kommer så mycket samtidigt.

L: Ja. (paus) Men...åter till hifi.

S: Ja, orkar du...

L: Ja.

S: ...prata lite till? Har du tid?

L: Ja, jag har tid i...tjugo minuter till.

S: Det låter precis lagom. Hur mycket tid skulle du säga att du lägger på ditt hifi-intresse ungefär? En vanlig vecka till exempel.

L: Ja...det är lite svårt att separera hifi från musik om man säger så. Hifi är nog i snitt inte mer än en tre, fyra timmar egentligen, men sedan kan det vara en hel del musiklyssnande utöver det. Som inte är hifi-relaterat egentligen.

S: Just det. Hur mycket tid skulle du vilja lägga?

L: Ja, det är lagom.

S: Det är lagom?

L: Ja.

S: Och hur mycket pengar ungefär lägger du på ditt hifi-intresse?

L: Ja, det svajar väldigt. Det går i perioder, ibland håller jag mig lugn i fem år och...nu är det mycket grejer som var inköpta ungefär efter det där inbrottet som börjar ge sig.

S: Just det.

L: Och dessutom blev jag lyckligt stadd vid...betydligt bättre kassa i somras, så att...det gångna året har det nog brakat iväg en bit över hundratusen.

S: Ah, det är så pass mycket? (skratt)

L: Ja.

S: Hur mycket pengar skulle du vilja lägga?

L: Ja, sett som ett rimligt genomsnitt över tiden kanske tjugotusen om året.

S: Och hur mycket utrymme skulle du säga att dina hifi-produkter tar upp hemma?

L: (paus) Ja, det är ganska integrerat, jag har gjort en specialdesignad hylla som täcker två väggar och går över soffan med skivor som, innan man behövde progressiva glasögon var det perfekt att ha dem i ögonhöjd, men nu (skratt) får man [ohörbart].

S: (skratt) Ja, just det.

L: Och rullbanden över och anläggningen instoppad på lämpligt sätt, så.

S: Ja.

L: Och...ja, sedan har jag ju 78-varvssamlingen i en hylla i gästrummet och...nu blev jag erbjuden att köpa en skivsamling på femhundra skivor till, så vi får väl se om jag slår till på det.

S: Oj. Hur många skivor har du hemma som det är?

L: Ja, det är väl...knappt 1000 LP och 500 78:or ungefär.

S: Och ändå kallar du dig inte samlare (skratt).

L: Nej, för att det är inte sådär att det är allting av vissa, utan det är...spridda favoriter inom olika områden. Så jag...jag ser det inte som ett samlande så sett, utan det är för musiken i sig, inte för att det är den artisten som jag ska ha allt av eller den kompositören eller något i den stilen.

S: Just det. Nej, precis. Hur mycket utrymme skulle du vilja att dina hifi-grejer tog upp hemma?

L: Ja, jag tycker det är ganska lagom, jag har fått till det ganska bra som jag har det.

S: Ja, du är nöjd som det är.

L: Ja.

S: Får du spela så högt du vill för grannar och annat?

L: Ja, i stort sett. Jag är väl lite snäll, men med det senaste bygget så frestade det kanske (skratt).

S: Ja (skratt). Skulle du vilja kunna spela högre då och då?

L: Ja, utan dåligt samvete kan man väl säga, ja.

S: Ja (skratt). Till exempel när du är på besök hos vänner och sådär, eller ser en reklamannons för någon hifi-produkt, bedömer du andra anläggningar du hör och ser då?

L: Ja, på träffar så gör man ju det, men...det...inte överlag, om det inte är något som är...extremt dåligt eller extremt bra som inte borde vara det ena eller det andra.

S: Nej. Och när du bedömer dem, på träffar och sådär till exempel, vad har du för kriterier då, eller vad lyssnar du efter?

L: Ja, det är framför allt det här att det spelar i takt. Och...

S: Menar du att det inte blir någon fördröjning i...?

L: Ja, att...det allra värsta är ju, och uppenbarast är subwoofers där det kommer ett anslag ur sidosystemet och sedan rapar den en stund efteråt [ohörbart] *ur subwoofern* (skratt).

S: (skratt) Ja, det kan jag tänka mig att man irriterar sig på.

L: Ja. Det är det mest uppenbara, men...sedan ska det ju hänga ihop och...inget register ska sticka ut utan vara naturligt. Och sedan är det ju roligt om man har lite perspektiv också.

S: Bedömer du andras anläggningar oavsett om de som har dem är hifi-intresserade själva eller inte?

L: Nej, nej. Är ägarna inte hifi-intresserade så säger jag som regel inget.

S: Nej (skratt). Tror du att det märks på dig själv och ditt beteende att du är intresserad av hifi?

L: Det är nog inte så uppenbart alla gånger.

S: Varför tror du inte det?

L: Nja, jag försöker hålla lite låg profil på den sidan.

S: Hur kommer det sig?

L: Ja...jag tycker inte att jag har någon anledning att sticka ut och vara nördigare än nödvändigt.

S: (skratt) Hur känns det när du hittar en riktigt bra hifi-produkt? Till exempel när du hittade de där Carlsson-högtalarna som du köpte?

L: Ja...det...det var inte så fantastiskt för att det var lite begränsat utbud, jag var hänvisad till hifi-butiken och lånade hem några olika och då var de här Carlsson bäst i alla fall, så de fick det bli. Men cd-spelaren var en glad överraskning, faktiskt. För tidigare hade jag haft en...betydligt enklare spelare och köpt en separat DAC, och jag fattade inte varför jag spelade mindre och mindre cd och tyckte att det var tråkigare och tråkigare. Tills jag, av en slump, lånade hem det här vidundret som var ett demoexemplar som [ohörbart] i fyra år eller någonting, va, och blivit nersatt i pris. Och...ja, på kul så tog jag hem den och jag spelade diverse hifi-mässiga inspelningar och jag blev inte så där himla begeistrad. Och sedan tog jag fram lite rock, och jösses vad det svängde.

S: Vad sa du att du tog fram?

L: Jag tog fram lite rockskivor.

S: Ja (skratt).

L: Och då fattade jag att...den där DACen spelade inte i takt. Det lät otajt.

S: Vad är, nu måste jag fråga, vad är det, vad sa du att det hette, dac?

L: DAC, digital analog converter.

*menade
Ljudbutik
sa jag
verkligen
hifi-butiken*

S: Ja, ja. Tack (skratt).

L: Så jag hade skivor, det var till exempel, ett exempel med far och son *Pizzarelli* [ohörbar] som spelade gitarr. Duell, kan man säga, och med den där gamla DAC:en så lät det som, de spelade inte tajt.

S: Då är det ju inte så kul att lyssna på.

L: Nej, javisst.

S: Då försvinner ju mycket av upplevelsen kan jag tänka mig.

L: Ja. Och...med den här jag sedan köpte så satt det som en smäck.

S: Vad härligt.

L: Ja.

S: Hur kändes detta, då?

L: Det var riktigt härligt. Men det var alldeles i början på nittiotalet, och...då kostade den bara 16000, den hade kostat 35.

S: Wow.

L: (skratt) Så att det var ju inte försumbara pengar då heller, men det kändes att den skulle jag ha.

S: Ja. Vad kul. Det var min sista fråga.

L: Ja.

S: Så jag undrar om du har något mer som du vill tillägga eller något du har kommit att tänka på nu under intervjun.

L: Nej, jag har väl fått in mina inpass i alla fall.

S: (skratt)

L: Så, du har min mailadress.

S: Ja, det har jag. Då stoppar jag intervjun nu.